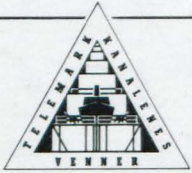

SLUSEGLØTT

Nr. 1 - 1986 2. årg. Medlemsblad for Telemarkkanalenes Venner

TELEMARKKANALENES VENNER

Hvem sitter i styret og komiteer?

Ta kontakt med oss pr. telefon
eller send oss noen ord.

STYRET

Ellen de Vibe ..... tlf. (035) 28 186
Øivind Bekkevold ..... tlf. (035) 84 835
Halvor Landsverk ..... tlf. (035) 20 897
Aina Hellstedt ..... tlf. (035) 21 279
Kjell Dahl ..... tlf. (035) 85 001

VARAMENN

Vidar Edvardsen ..... tlf. (035) 36 435
Reidar Jenssen ..... tlf. (035) 21 256

MARKEDSFØRINGSKOMITEEN

Kjell Dahl ..... tlf. (035) 85 001

TEKNISK KOMITÉ

Tore Kvaale ..... tlf. (035) 53 231

VERNEKOMITEEN

Jahn Jahnsen ..... tlf. (035) 53 231

Ang. BANEGÅRDEN

Vidar Edvardsen

I REDAKSJONEN

Per Svein Bratsberg ... tlf. (035) 23 157
Øystein Dalland ..... tlf. (036) 61 264

Foreningens adresse:

Telemarkkanalenes Venner

Postboks 372 - 3701 SKIEN

Bankgiro: 8153.20.00564

Postgiro: 2 10 09 49

FORSIDEBILDE

Fra Eidsfos sluser

Kanalen!

Leve kanalen som Telemarks turistattraksjon nummer 1! Vokt deg for kanalen! Dette er det tvedtydige budskapet som runger over fylket på vårparten.

Kanalen rommer kvaliteter i kulturvern og natur som alle instanser fra lokalplan til Storting nå har oppdaget. Det skal satses. Men markedsføringen må ikke være blind. Kanalen må ikke bli rednings-risset, den eneste form for årelating av turismen i Telemark.

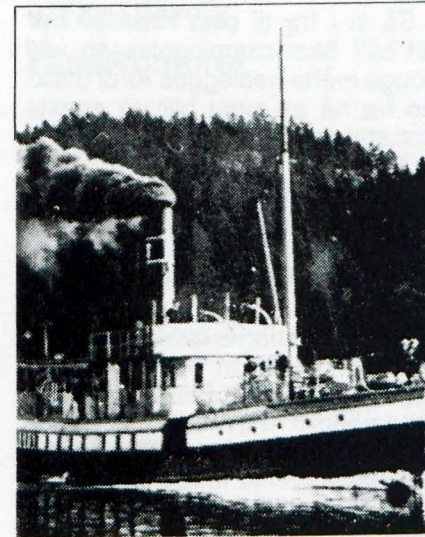
Kanalen hører først og fremst sommeren til. Telemark er et helårsfylke i turistsammenheng. Kanalen er en linje i terrenget. Fylket er en flate. En meget kupert flate, forskjellig fra sted til sted, en utrolig mosaikk å markedsføre, å utvikle, å pleie.

Kanalen og interessene langs den har nytte av at folk ikke blir narret. Det er baklandet som utgjør kanalen som turistressurs, vel så mye som selve kanalen. I alt vårt strev etter å framheve Telemarks indre blå bånd må vi ikke glemme det.

Har vi bokstavlig talt hele fylket med oss, kommer det også kanalen til nytte. Hva med turister som tar veien om den tekniske kulturminne-by Rjukan, som kanskje tar veien ens ærend dit? De bør bli møtt med - om ikke plakat så et forsiktig hint om at - på den annen side, annen kant av fylket: Se kanalen, teknikk og natur og historie i ett. Og omvendt. La Rjukan bli en del av kanalens markedsføring.

Rettelse:

Fra forrige nr. ble det opplyst at M/S «Inland» skulle være Norges eldste stålbat. Dette er feil, bl.a. er både M/S «Victoria» og M/S «Dalen» eldre.

Fra «Inland» i sin glansperiode omkring 1920.

Rettelse:

I årsberetningen fra Telemarkkanalenes Venner under pkt. 6.1 **Bok om kanalbåtene** står det: «Per Svein Bratsberg og Øystein Dalland har som privatpersoner i 1985 osv. . . .»

Det riktige skal være:

Per Svein Bratsberg, Thor Hansen og Harald Lorentzen har som privatpersoner i 1985 osv. . . .»

Se sammenhenger mellom attraksjonene våre, så drypper det kanskje også på - Høydalsmo og Siljan...

Men den mest åpenbare essensen i varselet "Vokt deg for Kanalen" gjelder sikkerhet og landskapspleie. Stygge steinfyllinger, råtnede damplanker og mangelfull sikring gjør enkelte steder til aktuelle befaringsområder for arbeidstilsyn og forbrukerombudsmann. Og lokale helseråd! La oss ikke lokke tur-

sitene i slusefellene, dersom vi ikke samtidig sier fra om dette! Og i mellomtiden bør det gjøres noe. Fylke og departement kan ikke i lengden flyte på gløden i forsterket kanalbemanning og nye velforeninger og Nomedugnader. Hva vet antikvarer om nåledammer og fareområder etter Bygningsloven? Her må tverretattlig samarbeid til. Vokt det for - Kanalens venner! Lenge leve Kanalens Venner! Ø.D.

Den store vanddomsprøven

HVA SKJER VED LUNDE SLUSE?

Vårvandring langs kanalen - påskegrå anno 1986, men svanene svømmer likevel. Canadagjessene ved Salteveje gasser seg i gjørme langs det noe nedtappede strandbeltet. Er alt som før?

Nei, kanalen har alltid forandret seg, men til det bedre? Canadagjessene er "nye" - alle synes de er et vakkert livfullt innslag langs vassdraget vårt.

Men kanskje går vi - vandrer vi - svømmer eller ror, padler - mot en grense! Et sted kommer vi til en grense, en slyngende linje, kanskje, for hvor mye gråstein som kan sprenges ut i kanalen vår!

Kanalen står foran den store vannprøven, den store vanddomstesten på kanten: Nå skal de få se hva de duger til, brave ansvarlige: Duger til å vedkjenne seg ansvar, den store vanddomsprøven på kanten vil strekke seg slyngende gjennom landskapet i mange år framover. Hvor?

Ved Lunde sluse, vel.

Og ved Hogga vel.

Ved Straumane vel.

Skal det hjelpe med vel-foreninger?

Så si i fra til oss, hvordan bør det bli? Skal campingplassen ved Hogga måtte nedlegges fordi utsikten fra nå av mest blir en eneste stor steinfylling på den andre siden av elva?

Vil det ta lang tid før strekningen langs Grjøteveje ovenfor Lunde sluse blir forsvarlig steinsatt og til-sådd? Vil strenderne nedenfor Lunde sluse noen gang i nær framtid bli sikret mot barns fallen-i-vannet - de ligger midt i et boligfelt, disse rigg-områdene. (Kanalens Venner vet da bedre - navnet er utløpstunnelen fra Hogga nye kraftverk, der gjennomslaget kom rett før påske, og ca. 80 små GWh til noen hundre millioner kroner anleggskostnad skal sikre velstanden i Lunde).

Vil det ta lang tid?

Gras gror seint på gråstein.

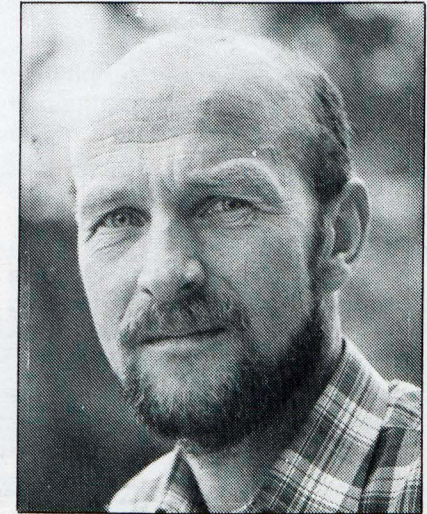
Av og til bør den ene handa hjelpe den andre. Selv under steinkasting. Og i allefall for å løfte steiner opp. ø.d.

Vi må bli flere medlemmer

Se kupong side 12!

TELEMARKSKANALEN KULTUR OG REISELIV

v/Tor Bjørvik,
kanalkontoret

BEHOVET FOR OPPLEVELSESTILBUD I TELEMARSKANALEN.

Det har gjennom flere år vært en kraftig utbygging av hotellkapasiteten i Telemark, uten at det er fulgt opp med en tilsvarende utbygging av opplevelsestilbud og markedsføring. Dette har ført til en for lav beleggprosent på mange hoteller og andre overnattingsanlegg.

Aktivitetstilbudet om vinteren er i ferd med å bli bedre, med flere alpinanlegg som enten er ferdige eller under planlegging. Særlig om sommeren har Telemark til nå hatt for lite opplevelsestilbud utenom sjølve naturen.

TELEMARKSKANALENS BIDRAG TIL OPPLEVELSESTILBUDET.

Telemarkskanalen kan by på mange forskjellige opplevelser og aktivitetsmuligheter, og har appell til de fleste typer turister:

1) En enestående kulturhistorisk severdighet, bevart og i full bruk som transportåre. Slusene og miljøet rundt, ikke minst på Ulefoss og Vrangfoss, utgjør en helhet som har appell til alle grupper, fra barn til pensjonister. Med markedsføring og tilrettelegging kan slusean-

leggene bli et mål eller et interessant stoppested for turister på bil-tur, sykkel-tur eller pakketur med buss/tog/båt.

2) En av Europas mest interessante og særpregede vannveier, for folk på tur med egen båt. En kanal hvor en kan kjøre med egen båt fra sjøen og inn i et vilt fjell-landskap med over 1000 meter høye fjell, finnes ingen andre steder i Europa. I 1985 gikk ca. 300 båter opp Bandedkanalen. Når en vet at Dalslandskanalen i Sverige har en årlig trafikk på nærmere 7000 småbåter, ser en at potensialet for økt båttrafikk er stort.

3) Tur med passasjerbåt på kanalene er et attraktivt tilbud både for "fastboende" og "tilfeldige" turister, og et særpreg og populært innslag i en rekke forskjellige pakketurmuligheter med båt/buss/tog.

UTVIKLINGSPROSJEKT FOR KANALENE.

I Bandakkanalen er all nyttetransport borte, og i Norsjø-Skienkanalen er det bare Tinfos og Fløtningen som er transportbrukere av økonomisk betydning. Det er følgelig et behov for å finne nye måter å bruke kanalene på. Det ser nå ut til å være en alminnelig oppfatning at Bandakkanalen i framtida i første rekke vil være en kultur- og turistkanal, selv om det også kan være aktuelt å ta opp fløtningen igjen. Kanalenes driftsopplegg har til nå vært lagt opp for tømmerfløting og godstransport. Tilrettelegging og markedsføring overfor tursiter må sies å ha vært et forsømt kapittel. Det er derfor nødvendig med en rekke tiltak for å gjøre kanalene mer attraktive for turister. Det gjelder både fysiske investeringer, driftsopplegg og markedsføring. Ved årsskiftet 1984-85 ble det satt i gang et utviklingsprosjekt med sikte på turistmessig utnyttning av Telemarkskanalen. Jeg ble da engasjert av interimstyret for kanalen for å jobbe med utvikling og markedsføring. Arbeidsoppgavene kan grovt grupperes slik:

- 1) Kartlegging av utgangspunktet (bygninger, servicetilbud, tursitetraksjoner o.l.)
- 2) Kartlegging av markedet.
- 3) Produktutvikling.
- 4) Markedsføring.

En viktig del av jobben min er å forsøke å stimulere personer langs kanalen til å utnytte de inntektsmuligheter kanaltrafikken kan gi. Av tiltak som etter hvert kommer i gang i mindre målestokk, kan nevnes: kiosk, kafe, utleie av sykler, vannski, seilbrett, kanoer, båter, båtservice m.m.

Vi arbeider også for å bedre sik-

kerheten for trafikantene. Det arbeides med bedre silingskart, bedre merking, bedre fending i slusene m.m.

Videre er det klart behov for en styrking av passasjertrafikken på kanalen. Det arbeides nå for å skaffe midler til å bygge M/S Victoria "tilbake" igjen, slik at den kan gjenoppstå som den stilige kanal-dampere den engang var. Til sommeren 1986 vil det i tillegg bli satt i rute en ny båt, M/S Vildanden (180 passasjerer), som skal gå i samtrafikk med Victoria. Dermed blir kapasiteten fordoblet i forhold til før. Det vil også bli prøvd med ei rute mellom Skien og Notodden. Her har det ikke vært passasjer rute på 30 år. Sommeren -85 kjøpte lokale interesser i Tokke katamaranbåt, M/S Lastein, som skal gå i chartertrafikk på Vestvannene.

Vi forsøker også å utnytte de tomme husene våre til et fornuftig formål. En slusevokterbolig på Vrangfoss ble satt i stand for utleie til turister i fjor, (10-12 sengeplasser), og har blitt et populært feriehus. Et tilsvarende hus på Eidsfoss er under oppussing, og flere vil følge. Ei gammel sjøbu i Lårdal er leid bort, og framsto i 1985 som ei original kro.

Å få til drivstoffanlegg langs kanalen har vært en problem, men vi har nå avtaler med flere bensinstasjoner som bringer drivstoff til bryggene eller slusene gratis. Åpningstidene for slusene har tidligere ikke vært særlig kundevennlige. Før var åpningstida i Bandakkanalen 7-15 på vanlige hverdager. I 1986 blir den 8-17. I Norsjø-Skienkanalen ble søndagsåpning innført fra 1985.

Sommeren 1985 ble det gjennomført en spørreskjemaundersøkelse blant båtturene. Ca. 100 skjema

kom inn, og svarene ga oss verdifullt materiale å bygge på i det videre arbeidet med utvikling av Kanalen. Selv om det ble pekt på en del mangler ved servicetilbud og lignende, var hovedkonklusjonen hos de aller fleste at den fine naturen og kanalen i seg sjøl mer enn oppveide manglene i servicetilbudet. I arbeidet med å tilrettelegge for turisttrafikk langs kanalen, forsøker vi å tåmest mulig hensyntil de antikvariske og kulturelle verdier kanalen representerer. Et stort poeng ved kanalens tiltrekningskraft er jo nettopp at den er omtrent som da den ble bygd. For eksempel er det godt mulig å legge et serverings-

sted eller et sanitæranlegg inn i et gammelt kanalhus framfor å bygge noe nytt, som kan bli et fremmedelement. Husene beholder sitt gamle utseende, men får en ny funksjon, tilpasset de behov vi har i dag.

Det er også arbeidet mye med markedsføring. Selvom kanalen ikke er slik vi vil ha den, må vi regne med at det tar så lang tid å gjøre Telemarkskanalen kjent som turistkanal, at vi bør begynne markedsføringen nå.

Nylig fikk vi ferdig ei "lokkeborsjyre" med et opplevelseskart. Den vil bli supplert med guide som forteller om attraksjonene. Lokkeborsjyre

ra har et opplag på 40.000, er trespråklig, og vil bli distribuert over hele Nord-Europa.

Både aviser og båttidsskrifter har fått tilsendt pressemeldinger om kanalen, og enkelte har hatt større kanalreportasjer. (Flere vil følge). Telemark Arbeiderblad utga sommeren 1985 ei egen kanalavis på 40 sider.

Det er laget en lysbildeserie (ca. 80 dias) om kanalen. Vi har sendt tilbud om å vise denne og fortelle om kanalen til båtforeninger. Dette har resultert i at jeg har vært på flere møter i båtforeninger og andre foreninger med "kanalstoff".

Norsk TV har også oppdaget kanalen. Sommeren 1986 vil det, med Halvor Kleppen som vert, bli gjennomført 7 lørdagsunderholdningsprogrammer fra forskjellige steder langs kanalen. Kanalen vil danne rammen rundt programmene. Vinteren -85 deltok vi med egen stand for Telemarkskanalen på "Sjøen for alle" og Helgeroamessa. Inte-

ressen var god, og vi vil gjøre det samme i år. I juni -85 bisto vi "Telemarkkanalenes Venner" med en historisk kanalutstilling på Ulefoss. Det ble samtidig arrangert "kanalmarsj".

En egen "Kanalkassett" med "kanalmusikk" og kort informasjon om kanalen er nylig ferdig.

Til våren vil vi drive oppsøkende virksomhet med utdeling av brosjyrer hos "kanalambassadører" (marinaer og lignende), i småbåthavner m.m. langs kysten. I mai legges det opp til en visningstur for pressfolk, reisebyråfolk og andre. Til sommeren vil det bli en fotokurransé (beste kanalbilde) i samarbeid med et større båttidsskrift. Markedsføringen skjer i nært og godt samarbeid med Telemarkreiser. Det er verdifullt for kanalen å bygge på den erfaring og kompetanse, og det kontaktnett Telemarkreiser har. For Telemark som reiselivsfylke er det av stor verdi å kunne ha kanalen som et

sentralt element i den totale markedsføring av fylket. En samlet markedsføring av kanalen og tilbudene rundt vil uten tvil ha større effekt og kunne skje mer rasjonelt enn markedsføring hver for seg.

Å være kanalkonsulent er, som en vil forstå en mangfoldig jobb, og jeg føler ofte at jeg ikke strekker til. Med god innsats fra mange hold, ikke minst de øvrige ansatte i kanalen, går det likevel framover.

Vi er mange som er glade i kanalen, og går inn for at den skal ha ei levende framtid. Jeg tror hele Telemark står bak dette ønsket. Det ser også ut til at vi har sentrale myndigheter med oss. Den betydning kanalen har, og vil få, som kulturminnesmerke og turistmagnet, mener vi forsvarer den store investering som er nødvendig for å ruste opp Bandakkanalen fullt ut.

Vårt siktemål er at Telemarkskanalen skal:

- innta den naturlige plass som Telemarks største turistattraksjon, med tiltrekningskraft langt ut over Norges grenser.

- være en skreddersydd kanal for turer med egen båt, med et velklingende servicetilbud fra Langesund til Notodden og Dalen.

- gi et godt rutetilbud med passasjerbåter, slik at det blir enkelt å legge turer på kanalen inn i ulike turopplegg i Telemark.

- være tilrettelagt for vannaktiviteter som fiske, bading, seiling, brettseiling, roing, padling, vannkisport m.m.

- ha et velutviklet opplevelsestilbud forøvrig, der kanalen og andre attraksjoner inngår i et samlet rekreasjonsmiljø.

Informasjon om TELEMARKSKANALEN 1986

ÅPNINGSTIDER:

<u>30.juni - 2.august</u>	<u>Norsjø-Skienkanalen</u>	<u>Bandak-Norsjøkanalen</u>
Mandag-fredag	06.30-20.30	08.00-17.00
Lørdag	08.00-15.00	08.00-14.00
Søndag	15.00-20.00	Stengt.

23.juni - 28.juni og 4.aug. - 16.aug.

Mandag-fredag	06.30-20.30	08.00-16.00
Lørdag	08.00-15.00	08.00-14.00
Søndag	Stengt.	Stengt.

Før 23.juni og etter 16.aug.

Mandag-torsdag, Løveid	06.30-15.00	Stengt.
" " , Skien	06.30-20.30	
Fredag	06.30-15.00	Stengt.
Lørdag	Stengt.	Stengt.
Søndag	Stengt.	Stengt.

PRISER:

	Motor/seilbåt	Tillegg for jolle	Kano
Skien sluse:	kr. 40,-	kr.10,-	kr. 20,-
Løveid sluser:	kr. 60,-	kr.15,-	kr. 30,-
Bandak-Norsjøkanalen:	kr.200,-	kr.50,-	kr.100,-

Priseksempel for motor/seilbåt u/jolle:

Norsjø-Skienkanalen: tur-retur kr.200,-.

Skien-Hogga (Dalen), tur-retur: kr.600,-.

MERKING:

Leia er merket med røde staker på babord (venstre) side sett i motstrøms retning, og hvite staker på styrbord (høyre) side. På grunn av strøm o.l. kan oppmerkingen enkelte steder i perioder være noe mangelfull. Utenom flom er strømhastigheten moderat.

Bruer:

Porsgrunnsbrua, telefon 035-52492, VHF-radiotelefon kanal 12, evt. 14. Fri høyde under klaffene ved normal vannstand: 8 meter. Signal for passering av brua (bruåpning): To lange støt.

Bruvakta er betjent dag og natt hele året. Ingen avgift.

Sundkilbrua før Kviteseid (svingbru) har 4 m seilingshøyde og er betjent:

Alle dager 9.45-10.15 og 16.00-17.00. Avgiftsfritt.

./.

Kart og informasjon:

For sesongen 1986 vil trolig et nytt draft for hele kanalsystemet være klart. Dette vil bli til salgs på Skien sluse, i bokhandlene i Skien og Porsgrunn og på Kanalkontoret, Welhavensgt. 1 b, Skien.

En fylldig beskrivelse av severdigheter og servicetilbud finnes i egen guide.

GODE RÅD VED SLUSING:

Oppover:

- Ligg så langt bak i rommet som mulig.
- Gjør tauet fast i land og legg det gjerne gjennom en puller foran på båten.
- Hold stramt tau, og ta inn slakken på tauet etter hvert som vannet og båten stiger.
- Hold baugen helt inntil sluseveggen.

NB ! Det kan være ganske tungt å holde tauet foran ordentlig stramt. Overlat derfor ikke denne jobben til barn !

Nedover:

- Legg båten nærmest nedre sluseport.
- Gi etter på tauet etter hvert som vannet synker. Det er lett å holde båten på plass.

Spør gjerne slusepersonalet hvis du er i tvil om noe.

Trenger du mer informasjon om kanalen, kontakt: Telemarkskanalen, Welhavensgt. 1 B, 3700 SKIEN, tlf.035-22212.

For informasjon om: - turer med m/s Victoria og m/s Vildanden
- overnattingsmuligheter
- kanoturer og kanoutleie
- andre opplevelsestilbud og aktiviteter,

kontakt: Telemarkreiser, Nedre Hjelleggt. 1, 3700 SKIEN tlf. 035-21279.

DRIVSTOFF BRINGES TIL:

ULEFOSS BRYGGE: Ulefoss Service (Esso) tlf.035-84663.
Åpningstid: Hverd. 07.00-21.00, sønd. 08.00-21.00.

LUNDE SLUSE: Lunde Bensin og service (Texaco). Tlf. 035-80320.
Åpningstid: Hverd. 07.00-19.00, sønd. 09.00-18.00.

KVITeseID BRYGGE: Kviteseid Autocenter (Norol). Tlf. 036-53281.
Åpningstid: Hverd. 08.00-20.00, sønd. 13.00-20.00.

DALEN BRYGGE: Vaktordning i h.h.t. informasjon på brygga.
(3 bensinstasjoner).

Jan's Bilutstyr og Understellsbehandling, tlf. 036-77460 driver båtservice. Mobiltelefon (båt) 094-59293.

På Notodden ligger Notodden Bensin & Service, Heddalsv. 49, (Texaco), tlf. 036-11902 like vest for Tinfos Papirfabrik, ca. 50 m fra brygge.

e. Saka som styre tok opp om bevaring av den gamle kyrkjegarden Blomslykkje i Sauherad har resultera i at kyrkjegarden no blir sett i stand.

f. Saman med fylkeskonservatoren og medlemmer i foreningen i Lunde har styret arbeidd med å sikre den gamle bankbygningen i Lunde sentreum frå riving. Styre har anka avgjersla i bygningsrådet til Fylkesmannen der saka ligg nå. Styre vil følgje denne saka vidare.

g. Styre har arbeid med å sikre miljøet ved Næs Forbruksforening Gvarv i samband med at det no er planar om etabelering av kunstner sentrum der.

Informasjon.

I samarbeid med Telemark distriktshøgskole og Notodden lærarhøgskole blei utstillinga "Innafor dørstokken" synt i Bø og på Notodden.

I samarbeid med bladet Varden blei det oppretta ein kunstnerpris på kr. 2000.-. Det blei og satt opp egne vedtekter for prisen, som i år gjekk til Helge Stange i Gjestheim, Gvarv. Styre såg det som viktig at eit hus i gamlegata på Gvarv blir restaurera etter antikvariske retningslinjer.

Prestegardsregistreringa.

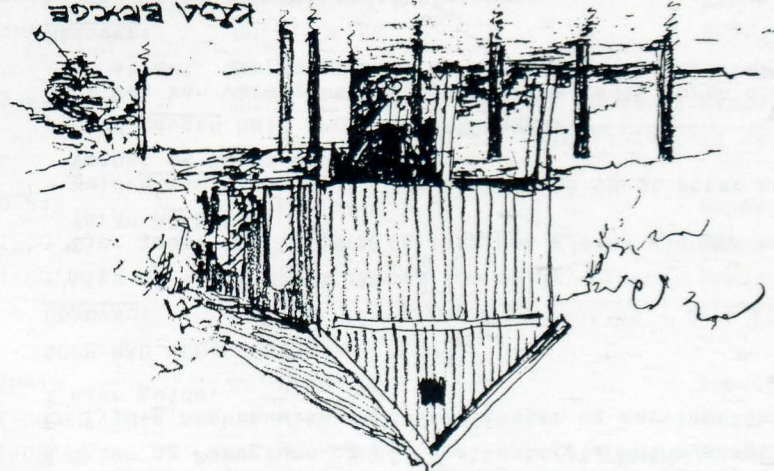
Etter oppdrag av Sekretariatet i Oslo har styre vore med på den landsomfattande prestegardsregistreringa for Riksantikvaren. Registreringa var eit stort løft for styret som var rundt og registrerte dei gamle prestegardene i Øvre-Telemark.

Bøherad den 17.2.86.

Finn Rønning
leiar.

Nils Flatland
skriv.

KÅSA BRYGGE (vestre bredde, oppført 1910)

Dette har vært en mer betydelig
brygge i Sauereiva. Her er også bare
rester igjen av peleverket ytterst,
men såpass at det er mulig å måle he-
le bryggas lengde til 10 m. Tredek-
ket er borte, men innenfor på steinopp-
lagring står en forholdsvis stor lager-
bygning, røstet mot elven. Funda-
menteringen har svakhet, og taket
er i dårlig forfatning.

Hele anlegget virker nok så sjanseløst
i bevaringssammenheng, men svært
viktig i forbindelse med ledens hi-
storie.
Fra «Registreringsrapport, bygninger og
anlegg, Telemark-kanalene», utarbeidet
av Vidar Edvardsen/Jahn Jahnsen.
Rapporten er å få kjøpt i fylkets bok-
handlere.

VI MÅ BLI FLERE!

Telemarkkanalenes Venner er kommet godt igang med div. arbeider, men vi er avhengig av våre medlemmer for å nå våre mål. Pr. idag er vi ca. 350 stykker. Det er ikke nok! Vi trenger derfor **din** hjelp. Kjenner du noen du tror vil bli medlem? Fyll ut nedenstående slipp og send den til oss — eller ring en av styremedlemmene.
(Navn og telefonnummer finner du på s. 2.)

Til Telemarkkanalenes Venner - Postboks 372 - 3701 Skien

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....

TELE-VERN

FORENINGEN TIL NORBKE FORTIDSMINNESMERKERS BEVARING
TELEMARK AVDELING

Representantskapsmøte i Langesund

ÅRSMØTET

Det innkalles til årsmøte i Fortidsminneforeningen, Telemark avdeling.

Møtested: Langesund Bad, onsdag 23. april.

Tidspunkt: 18.30.

Saksliste:

1. Valg av møteleder
2. Årsmelding
3. Regnskap
4. Valg
5. Eventuelt

Kåseri av arkitekt MNAL Kristian Amlie jr.
om reguleringsplanen for Langesund sentrum.

Enkel bevertning.

Representantskapsmøte i Langesund

Fortidsminneforeningen, Telemark avdeling, står som vertskap for årets representantskapsmøte, som avvikles i Langesund i dagene 30. mai til 1. juni. Utsendinger fra alle landets avdelinger vil delta og skal innlosjeres på Langesund Bad. Gjester fra Bamble kommune, fylkets kulturmyndigheter og fra kanalselskapet er spesielt invitert. Fredag 30. mai arrangeres fagdagen. Årets tema er tekniske og industrielle kulturminner.

Det er i det vesentlige Jahn Jahnsen og Vidar Edvardsen som i samarbeid med sekretariatet har utarbeidet programmet for årets arrangement. I pakt med årets fagdag-tema blir kanalene viet spesiell oppmerksomhet. Telemarkkanalene - et nasjonalt minnesmerke i drift - er tittelen på innledningsforedraget. Jahnsen og Edvardsen, som tidligere har laget en registreringsrapport om Telemarkkanalene på oppdrag fra Riksantikvaren og Olje- og energidepartementet, vil innledningsvis orientere om kanalenes status.

Grenland hadde landets betydeligste isekspert. Isskjæring og minnesmerkene fra denne virksomheten står også på programmet. Det blir en temautstilling

om isskjæring i Cudrios sjøbod, som skal beses ved fagdagens avslutning. Deretter blir det båt-tur til Bua i Langangsfjorden, der deltakerne skal få se rester etter isskjæringsvirksomheten. Ombord serveres reker og hvitvin.

Vann som kraftkilde og tekniske kulturminner knyttet til dette, samt bevaring av tekniske og industrielle kulturminner - strategien i bevaringsarbeidet - er videre titlene på foredragsrekken under fagdagen.

Representantskapsmøtet 31. mai skal avvikles på Langesund Bad, mens representantskapsmiddagen går av stabelen på Halen gård. Etter middagen blir det spasertur langs kaia fram til Langesund sentrum, der arrangementet fortsetter i praktfulle Wrightegården, som Langesund Verft velvilligst har stilt til disposisjon for Fortidsminneforeningen.

Søndag 1. juni blir det befaring langs kanalen, så sant det lar seg gjøre med båt, alternativt med buss. Arrangementet avsluttes ved Hjellebrygga i Skien. Vi tror den idylliske trehusbyggelsen i Langesund vil skape de beste rammer om årets representantskapsmøte.

STATENS BYGGESKIKKUTVALG OG LANDBRUKSBEBYGGELSE

Omlegging av driftsformer i landbruket har i den senere tid ført til omfattende fornyelse av driftsbygninger, først og fremst i strøk med utstrakt husdyrdrift, kjøtt- og melkeproduksjon.

Dette har blant annet medført at verdifulle uthusbygninger og tundannelser har gått tapt gjennom riving og uheldige ombygginger og tilpassinger av ny bebyggelse.

Statens byggeskikkutvalg har derfor opprettet en landbrukskomite som gjennom fylkesvise underkomiteer har fått stilt midler til rådighet for prosjektering av ombygging og nybygging av driftsbygninger i verneverdige gårdsanlegg.

Det tas sikte på ett prosjekt i året over en 5-års periode i hvert fylke, og hvert av de utvalgte prosjektene får stilt 30.000 kroner til rådighet til konsulentbistand. Det forutsettes at byggeprosjektene tilfredsstiller kravene for landbruksbelåning.

Med verneverdig forstås i denne sammenheng ikke bare anti-kvariske miljøer, men også andre gårdsanlegg som er tids- og stedstypiske for ulike tidsperioder, driftsformer og geografisk beliggenhet. Det tas derfor sikte på at det i 5-års perioden kan bli et bredt spekter av prosjekter,

som kan være til inspirasjon for andre som skal bygge.

Hver fylkeskomite skal bestå av 4-5 personer, med representanter fra fylkeslandbrukskontoret, fylkeskonservatoren, Fortidsminneforeningen og fra landbruksorganisasjonene. Fylkeslandbrukskontoret skal være sekretariat for komiteen.

I Telemark består komiteen av Eyvind Lome fra fylkeslandbrukskontoret, Oddvar Bjørvik fra fylkeskonservatoren, Eivind Svinjom fra Bondelaget/Bonde- og småbrukerlaget og undertegnede, Birger Stamsø, fra Fortidsminneforeningen. Vi konstituerte oss i 1985, med undertegnede som formann.

Vi fikk relativt dårlig respons på første rund til herredsağronomene og pressemeldingen i fjor høst, så vi kunne derfor ikke bevilge penger til noe prosjekt i 1985. I inneværende år regner vi derimot å komme i gang med to prosjekter, og vil da være ajour med framdriften i programmet.

Blant tre aktuelle prosjekter har komiteen valgt Uppigard Natadal i Flatdal som første prosjekt, og vi regner med at planleggingen av dette prosjektet kommer i gang i vår.

Birger Stamsø

FORENINGEN TIL NORSKE FORTIDSMINNESMERKERS BEVARING
TELEMARK AVDELING

ÅRSMELDING 1985

1. TILLITSVALGTE.

Styre:

Vidar Edvardsen, Skien/ Porsgrunn *

Jahn Jahnsen, Porsgrunn

Else Skau, Skien

Åse Bjerke Jenssen, kasserer, Skien *

Knut Martin Hegna, Skien/ Porsgrunn

Varamedlemmer:

Olav Etestad, Drangedal *

Finn Rønning, Hørte *

Christian Moulin, Porsgrunn *

Styremedlemmer merket * er på valg

Varamedlemmer er på valg hvert år

Finn Rønning er valgt av Distriktsutval Øvre Telemark

2. MEDLEMMER.

Antall medlemmer pr. 31.12.85: 309

3. UTVALG OG KOMITEER. REPRESENTASJON.

Valgkomite:

Reidar Jenssen

Frøydis Hagene, valgt av Distriktsutval Øvre Telemark

Trond Eide

Revisor:

Arnulf Liane

Representantskapsmøtet:

Jahn Jahnsen

Vidar Edvardsen

Finn Rønning

Knut Martin Hegna, observatør

Formannsmøtet:

Finn Rønning

Kulturminnevernkomiteen i Skien:

Vidar Edvardsen, Else Skau (varamedlem)

Byggeskikkutvalg, vedr. driftsbygninger i landbruket:

Birger Stamsø

Redaksjonen i TELEVERN:

Knut Martin Hegna

Dugnadskomite for TALLMANNSGÅRDEN:

Finn Christiansen

Åse Bjerke Jenssen

Knut Martin Hegna

4. FORENINGSVIRKSOMHET.

Årsmøtet ble holdt den 5. mars 1985 på Høyers hotell i Skien. Det møtte ca 20 personer. Jahn Jahnsen kåserte om fartøyvern og om inntrykk fra Foreningens seminar på Isegran ved Fredrikstad.

Styremøter.

Styret har hatt 8 styremøter siden forrige årsmøte. Et av møtene var kombinert med dugnad på Tallmannsgården, et annet var kombinert med besøk på Langesund Bad, og et tredje med besøk av sekretæren i hovedstyret, Mari Kollandsrud. Styrets arbeid har i stor grad vært konsentrert om faglige og praktiske spørsmål i forbindelse med det forestående representantskapsmøte. På grunn av begrenset kapasitet gjenspeiler dette seg i de øvrige aktiviteter siste år.

Medlemsmøter.

Det har vært holdt 4 medlemsmøter:

6. mars. Møte på Fylkesmuseet i Skien, samarrangement med Telemark Historielag. Kai Kehler: "Den maritime folkekunst" Skipsmodellbygger Tor Hansen og taugverksarbeider Jens-Gunne Johansen var tilstede og demonstrerte sine håndverk.

17. april. Møte på Ibsens Venstøp i Skien, samarrangement med Telemark Historielag. Olav Urdahl: "På gamle seterstier" - om setre og seterliv i Telemark.

Omvisning i Fylkesmuseets jordbruksavdeling.

18. april. "Gammelt og nytt i Porsgrunn". Besøk på Sanitetsforeningens nybygg, Politihuset og Seylmagerhuset. Samarrangement med Telemark Arkitektforening.

2. desember. Julemøte på Porsgrunn Bymuseum. Førstekonservator Carsten Hopstock holdt et inspirerende foredrag om hollender-tiden i Norge. Devertning og hyggelig samvær. Det møtte ca 40 personer til et svært vellykket møte.

5. INFORMASJONSARBEID.

Herøyahuset 22. april 1985. Avdelingen deltok med informasjonsmateriale, brosjyrer, håndbøker og lysbilledserie på Porsgrunn kulturutvalgs kontaktmøte om kulturvern.

6. MEDLEMSBLAD.

Vårt nye medlemsblad TELEVERN har utkommet med 2 nummer som sendes alle medlemmer. Bladet utgis i samarbeid med Telemarkkanalenes Venner. Redaktør er Knut Martin Hegna. Andre styremedlemmer har også bidratt med stoff til bladet. Medlemmene anmodes om å bidra med stoff av lokal og generell interesse.

7. PROSJEKTER OG UTTALELSER.

Cellulosefabrikken PM5 i Skien. Miljøverndepartementet med statsråd Rakel Surlien var på avsluttende befaring i mars-86. Ifølge departementet vil en avgjørelse om fredning eller ikke foreligge i nærmeste fremtid.

Vestregate 20 i Porsgrunn. Sjøboden er under restaurering ved Porsgrunn Bymuseum.

Vestregate 42 i Porsgrunn. Foreningens anstrengelser førte ikke frem og Dyraas-gården eller Monrad-gården er revet.

Storgaten 264 i Porsgrunn. Bygningen er revet.

Rød-gården i Bamble. Rød gård i Bamble blir reddet - likevel. Ekteparet Solveig og Gjermund Walle har tatt mål av seg til å flytte den rundt 200 år gamle bygningen til sin egen eiendom på Melbystrand i Bamble. Dermed ser det ut til at saken har fått en heldig løsning, tatt i betraktning at eieren ville rive huset og at Riksantikvaren ikke ville fremme fredningsforslag.

Mellom Falkum gård, Magnusgate 13 i Skien.

Foreningen har tilskrevet Skien bygningsråd og anmodet om at bygningen fra 1820-årene med tilhørende hageanlegg blir regulert til spesialområde bevaring etter bygningslovens § 25.6

Reguleringsplan for JØNHOLT i Porsgrunn - del av sentrumsringen med tilstøtende veger og arealer.

Planen er egenstadfestet av Porsgrunn kommune til tross for at det er innkommet flere protester, bl. a. har Foreningen protestert. Saken er av stor prinsipiell betydning, da riving av flere bygninger har funnet sted uten at det er tatt stilling til protestene, hverken av kommunen, fylkesmannen eller departementet. Saksbehandlingen er påklaget, og saken vil forhåpentlig bli forfulgt på prinsipielt grunnlag av hovedstyret.

8. TALLMANNSGÅRDEN.

Avdelingens første og eneste eiendom.

Det ble avholdt oppmålingsforretning 18. oktober 1985. Målebrev foreligger enda ikke. Når dette foreligger vil overdragelsen fra Fløtningen som eier av bygningen og leieavtale med Kanalen som eier av grunnen bli formelt ordnet, og klarert med Foreningens hovedstyre.

Takstein, murstein til pipe, undertak og andre materialer er innkjøpt og lagret på plassen. Det legges opp til storstilt dognad på våren og forsommeren.

9. ØKONOMI.

Foreningen har mottatt kr. 9000,- i støtte fra Telemark fylkeskommune til driften. Regnskapet er gjort opp med et underskudd på kr. 4487,-

Av avsatt beløp på kr. 7000,- til registrerings- og opplysningsarbeid er kr. 5798,- anvendt til TELEVERN.

Til TALLMANNSGÅRDEN er anvendt kr. 12319,- altså kr. 7319 mer enn det avsatte beløp på kr. 5000,-

FORENINGEN TIL NORSKE FORTIDSMINNESMERKERS BEVARING
TELEMARK AVDELING

Sammendrag av regnskap 1985

<u>Tapa- og vinningskonto</u>	<u>Inntekt</u>	<u>Utgift</u>
Kontingent ialt	16.114.-	
Kontingent, andel Ø. Telemark		1.836.-
Tilskudd fra Telemark Fylke	9.000.-	
Tilskudd, andel Ø. Telemark		1.569.- 1)
Telefon og porto		3.155.50 2)
Styre og medlemsmøter		5.325.85
Representantskapsmøte		2.235.50
Opplysningskonto		4.089.01 3)
Tallmannsgården		12.320.- 4)
Renter	929.59	
Underskudd	4.487.27	
	<u>30.530.86</u>	<u>30.530.86</u>

Balanskonto

	<u>Aktiva</u>	<u>Passiva</u>
Kassabeholdning	179.58	
Bankbeholdning	7.261.68	
Kapital 1.1.1985		11.928.53
Underskudd 1985	4.487.27	
	<u>11.928.53</u>	<u>11.928.53</u>
Fornøye 1.1.1986	7.441.26	

Anmerkninger

- 1) Av beløpet er kr. 500.- tilskudd til registrering av prestegårder
- 2) Av beløpet utgjør kr. 2.203.- porto for TELEVERN
- 3) Av beløpet utgjør kr. 3.595.10 trykking etc. av TELEVERN
- 4) Spesifikasjon: Strømleie: kr. 1216.20. Transport Takstein kr. 560.- Diverse trematerialer kr. 10.261.20. Eiendomsavgift Kr. 282.60

Revidert og funnet i orden

Notodden... 7. mars 1986...
...
Revisor

Valg 1986

Styret:

Fungert i 1985

Vidar Edvardsen

Else Skau

Åse Bjerke Jenssen

Knut Martin Hegna

Jahn Jahnsen

Vararepresentanter:

Olav Ettestad

Chr. Moulin

Finn Rønning

Valgkomiteens forslag 1986

Finn Helstrup Christiansen

(formann)

Else Skau

Vera Apall-Olsen

Knut Martin Hegna (Ikke på valg)

Frank Refsdal

Olav Ettestad

Chr. Moulin

Anne Haugen Wagn

Utsendinger til representantskapsmøtet:

Vidar Edvardsen

Finn Rønning

Jahn Jahnsen

Knut M. Hegna (observatør)

Finn H. Christiansen

Anne Haugen Wagn

Knut M. Hegna

Varamedlemmer til representantskapsmøtet:

Åse Bjerke Jenssen

Else Skau

Vera Apall-Olsen

Frank Refsdal

Revisor:

Arnulf Liane

Arnulf Liane

Byggeskikkutvalget:

Birger Stamsø

Birger Stamsø

Valgkomite:

Trond Eide

Reidar Jenssen

Frøydis Hagene

Trond Eide

Thove Berger

En representant for øvre Telemark

Andre komiteer velges av styret.

FORENINGEN TIL NORSKE FORTIDSMINNESMERKERS BEVARING
DISTRIKTSUTVAL ØVRE TELEMARKE

ÅRSMELDING 1985

1. Årsmøte 1985.

Årsmøte 1985 blei halde på Evju Bygdetun 6. februar.

Nils Flatland og Jon Grøstad blei attvald i styre, Tordis Trovik kom inni staden for Marit Holm, Finn Rønning og Anne Haugen Wang var ikkje på valg i styre.

Til vararepresentantar blei valt Ivar Dahl, Tormod Nordskog og Hans Olav Johnsen.

Valnemd: Gunhild Nordbø, Ragnhild Hagen og Bjarne Flatland.

Revisor: Halvor Svartdal.

Styre konstituerte seg 7. mars med Finn Rønning som leiar, Anne Haugen Wang som nestleiar, Nils Flatland skrivar, Tordis Trovik kasserar og Jon Grøstad styremedlem. Finn Rønning møter i styre for Telemark avdeling og møtte på Formannsmøte i Oslo 13. april, samt Representantskapsmøte i Oslo 1-2. juni.

2. Styremøte.

Det har blitt halde tre styremøte fram til årsmøte i år.

3. Vernesaker styre har arbeid med.

- Styre har arbeid med før å få Notodden kommune til å ta vare på den gamle brusteinlegginga i sentrum. Kommunen er posetive til saka og har kome i gang med arbeidet.
- Styre har arbeid med sikring av den gamle segnstein ved Århusvegen i Hjartdal. Vegvesenet har lova å rette opp skader som har skjedd i området, og steinen blir teke vare på i sitt miljø.
- Styre har teke opp arbeid med å sikre ein gamal minnestein i Ambjørndalen i Hjartdal.
- Styre har arbeid med tilpassing av nybygg i gamalt tun på garden Dyssjå i Hjartdal.

e. Saka som styre tok opp om bevaring av den gamle kyrkjegarden Blomslykkje i Sauherad har resultera i at kyrkjegarden no blir sett i stand.

f. Saman med fylkeskonservatoren og medlemmer i foreningen i Lunde har styret arbeidd med å sikre den gamle bankbygningen i Lunde sentreum frå riving. Styre har anka avgjersla i bygningsrådet til Fylkesmannen der saka ligg nå. Styre vil følgje denne saka vidare.

g. Styre har arbeid med å sikre miljøet ved Næs Forbruksforening Gvarv i samband med at det no er planar om etabelering av kunstner sentrum der.

Informasjon.

I samarbeid med Telemark distriktshøgskole og Notodden lærarhøgskole blei utstillinga "Innafor dørstokken" synt i Bø og på Notodden.

I samarbeid med bladet Varden blei det oppretta ein kunstnerpris på kr. 2000.-. Det blei og satt opp egne vedtekter for prisen, som i år gjekk til Helge Stange i Gjestheim, Gvarv. Styre såg det som viktig at eit hus i gamlegata på Gvarv blir restaurera etter antikvariske retningsliner.

Prestegardsregistreringa.

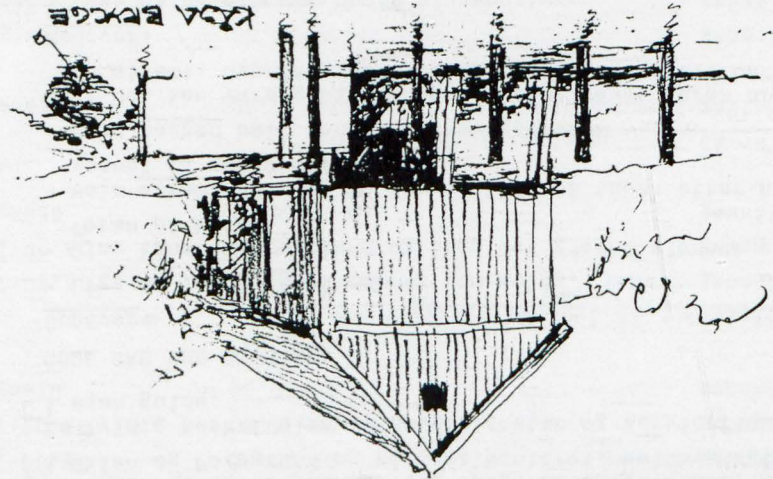
Etter oppdrag av Sekretariatet i Oslo har styre vore med på den landsomfattande prestegardsregistreringa for Riksantikvaren. Registreringa var eit stort løft for styret som var rundt og registrerte dei gamle prestegardene i Øvre-Telemark.

Bøherad den 17.2.86.

Finn Rønning
leiar.

Nils Flatland
skriv.

KÅSA BRYGGE (vestre bredd, oppført 1910)

Dette har vært en mer betydelig brygge i Sauereiva. Her er også bare rester igjen av peleverket ytterst, men såpass at det er mulig å måle hele bryggas lengde til 10 m. Tredetket er borte, men innenfor på steinopp-lagring står en forholdsvis stor lagerbygning, røstet mot elven. Fundamenteringen har svakheter, og taker er i dårlig forfatning.

Hele anlegget virker nok så sjanseløst i bevaringssammenheng, men svært viktig i forbindelse med ledens historie.

Fra «Registreringsrapport, bygninger og anlegg, Telemark-kanalene», utarbeidet av Vidar Edvardsen/Jahn Jahnsen. Rapporten er å få kjøpt i fylkets bokhandlere.

VI MÅ BLI FLERE!

Telemarkkanalenes Venner er kommet godt igang med div. arbeider, men vi er avhengig av våre medlemmer for å nå våre mål. Pr. idag er vi ca. 350 stykker. Det er ikke nok! Vi trenger derfor **din** hjelp. Kjenner du noen du tror vil bli medlem? Fyll ut nedenstående slipp og send den til oss — eller ring en av styremedlemmene.

Til Telemarkkanalenes Venner - Postboks 372 - 3701 Skien

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr./sted: .....